

Csajkovszkij balettszvitjeiből

A Hungaroton Classic "Gyermek-kuckó" sorozatában olyan örökzöldeket kínál, amelyek hozzájárulnak ahhoz, hogy a felnövekvő újabb generációk életéhez már szervesen hozzátartozzon a történeti muzsika. Csajkovszkij baletzenéje – így a Diótörő, vagy a Hattyúk tava – mit sem veszített népszerűségéből megírása óta. A fülbemászó muzsikát tovább népszerűsítik a koncertpódiumon is gyakran felcsendülő szvitiek, akár teljes egészükben, akár tetszőlegesen összeállított rövidebb tétel-sorozatokkal.

A Gyermek-kuckó sorozat a Diótörő balettszvitet (Op. 71a) és a Hattyúk tava balettszvit (Op. 20a) hét részletét kínálja, a Budapesti MÁV Szimfonikus Zenekar tolmácsolásában, Mark Gorenstein vezényletével. A legtöbb zenekar életében vannak olyan korszakok, amikor az állandó karmester egyénisége szinte kihallható az interpretációból. Ilyen jellegzetes periódusnak tűnt a MÁV Zenekar életében a „Gorenstein-korszak”. Ennek a periódusnak értékes hangzó emlékét idézi, az 1987-es felvétel alapján a CD-felvétel. Ismertető-szövege kimerítő részletességgel szól a műsorról, sajnos a zenekarról és karmesteréről

nem tesz említést. Kár, mert ha nemcsak a mában gondolkodunk, könnyen belátható: ahogy múlik az idő, úgy jelent növekvő problémát azoknak az adatoknak–információknak a felkutatása, amelyek a felvétel keletkezésekor egyértelműek és közismertek voltak, s így dokumentatív funkciójából veszít óhatatlanul is a felvétel. Ez azonban semmiképp sem akadályozza, hogy a zenebarátok sokasága gyönyörködjön a felcsendülő muzsikában. Hallgatása egyaránt élvezetet jelent azoknak, akik már látták egyik-másik balettet, s akik kénytelenek kizárólag vizuális fantáziájukra hagyatkozni. A szépen kidolgozott előadás során némely tétel – kizárólag hallgatva – lassúnak tűnik. A komolykodó bevonuló menet vidámsága háttérbe szorul a Diótörő indulójában, s a Csokoládétündér tánca is – mintha gondos gyakorlás tanúi lennénk – bágyadtnak hat. Annál hatásosabb utána a lendületes Orosz tánc! Jól érvényesül a regisztereket szembeállító remek hangszerelés a Kínai táncban, s a „Fuvolák tánca” pasztell színtelje után megunhatatlan az ünnepeles Virágkeringő.

A Hattyúk tava, azt hiszem, azok közé a művek közé tartozik, ame-

lyek „interpretációjáról” nehéz véleményt mondani: a tudatos zenehallgatást mindinkább az önfeledt gyönyörködés váltja fel – s néha nem is éppen abban, ami konkrétan felcsendül, hanem a már ismert dallamok újrhallása jelent megújuló örömforrást.

Ezúttal is legfeljebb az tűnik fel, hogy „sok a hegedülés”, vagyis néha nem a folyamatok egészének vagyunk részesei, hanem a pillanatnyi hangzások egymásutánját hallgatjuk végig. A Magyar Csárdás viszont sajnos élettelen, örömtelen és színtelen a virtuóz-gyors szakaszban is. Mégis, összhatásában olyan felvételt kapunk kézhez, amely alkalmas a komolyzene iránti érdeklődés felkeltésére, s arra is, hogy a hallgató készletét érezzen a balettek megtekintésére.

Rimszkij-Korszakov: Sheherazade

Hacsaturján: Spartacus (részletek)

A Hungaroton Classic „Classical Diamonds” sorozatában kapott helyet a Miskolci Szimfonikus Zenekarnak az az éppen egy évtizedes felvétele, amelyen – Senthelyi Miklós szólójával – Rimszkij-Korszakov szimfonikus szvitjét, a Seherzádét játssza, valamint részleteket Hacsaturján:Spartacus balettszvitjéből, Kovács László vezényletével.

Minden együttes életében vannak kedvelt műsorszámok, valamint olyan művek, amelyeket csupán kényszerűségből szólaltat meg. A CD-re került művek minden bizonnyal az első kategóriába tartoz-

nak, még akkor is, ha az idők folyamán, a gyakori megszólaltatás által, elkophat az interpretáció élménye, s a népszerű-kedvelt melódiák felidézése már-már csupán pillanatokra jelent élményt a hangszereseknek.

Meggondolandó lenne a gyakran koncertező együtteseknek: amit játszanak, ott és akkor élmény. De ha rögzítik, időről időre változtatás nélkül csendül fel, invenciójuk és tudásuk végső konklúziójaként a létszámában és összetételében kiszámíthatatlan hallgatóság számára. Tehát hangfelvétel készítésekor – saját érdekükben – kötelező

elfeledkezni arról, hogy valójában hányadszor szólaltatják meg egyik-másik művet; csak arra gondolhatnak, hogy lesz, akinek ez az előadás fogja jelenteni A MŰVET, immár tökéletesen függetlenül a játékosok aktuális érzéseitől.

Nos, Seherezádé meséinek lebilincselőnek kell lenni; ha az előadónak – és ezáltal a hallgatónak is – nem jelent többet, mint valamely storynak ismételt végiggondolását, akkor gond van. E felvétel szépen szól, de nem köti le a hallgató figyelmét (ha ismeri a művet, akkor azért, ha nem, akkor azért!). Háttérzeneként kelleme, de nem több annál. Kár, mert vannak nagyon szép részletek –

ámde az élmény lemarad. Mintha egy fáradt mesélő mondaná, várva, hogy véget érjen a rá kirótt feladat. Pedig a hangszerelés önmagáért beszél: szinte dramatizált a partitúra, csak éppen friss fül és kéz, nyitott szív és lélek kell hozzá!

Hacsaturján népszerű balettzenéjének tolmácsolása mindenképp eredményes: végighallgatva a három részletet, a hallgató vágyakozik a ba-

lett egészének végigélésére, a zenének a látvánnyal egybekötött megismerésére illetve annak megismételt felidézésére.

Nehéz dolog a „műsorpolitika”: a túl nehéz feladat elkedvetleníti a játékosokat, a testreszabott pedig hamar veszít az élményszerűségéből. Eközben úgy kellene muzsikálni, hogy a közönség minderről mit sem sejtjen – csupán gyönyörködjön a mindenkor felcsendülő muzsikában.

Dohnányi Ernő: Zenekari művek

Aligha üres szólam, ha „hiánypótlónak”, „régí adósságtörlesztésnek” nevezzük a Dohnányi Ernő zenekari műveit tartalmazó felvételt. A fisz-moll szvit, a D-dúr hangversenydarab és a Szimfonikus percek című kompozíció kapott rajta helyet, az MRT Szimfonikus Zenekara tolmácsolásában, Vásáry Tamás vezényletével. A „Konzertstück” szóját – mert tulajdonképpen csellóversenyről van szó – Onczay Csaba szóltatja meg.

Három évtized választja el egymástól a műveket; a Hangversenydarab 1903/04-ben, a Szvit 1908/09-ben készült, a Szimfonikus percek keletkezési éve pedig 1933. Igazolja a felvétel, hogy Dohnányinak (akinek előadói lemezaluma a zongoramuzsika kedvelőinek értékes kincse!) zeneszerzői munkássága sem érdektelen napjainkban. Aki meghallgatja a megtévesztő című csellóversenyt, megérti, miért tisztelte a zeneszerző és zongoraművész Dohnányit a nála négy esztendővel fiatalabb Bartók Béla. Nem érdek-

telen végiggondolni azt sem, hogy melyik Bartók művek egyidősek a Szvittel. Ekkor a két szerző már két külön világ. Könnyen megérthető így, hogy miként fért meg 1923 ünnepi koncertjén egy műsorban az olyannyira különböző Dohnányi-, Bartók- és Kodály-mű. Mindenesetre első hallásra is nyilvánvaló, hogy a szerző alkotóművészetéről nem ad keresztmetszetet a koncertjeinken viszonylag gyakran felcsendülő Változatok egy gyermekdalra és Ruralia Hungarica.

Ez utóbbival hangvételében rokon a „Szimfonikus percek” ciklusa. Sajátos, hogy épp ennek a magyaros hangvételű, öt rövid tételt tartalmazó műnek az élményadó megszólaltatásával maradt adós a zenekar – a korábbi, nagyobb lélegzetű és vitathatatlanul nehezebb darabok viszont értékes-szépnek és meggyőzőnek hatnak ebben az interpretációban.

A választékos ízlésű Vásáry Tamás nemcsak érzi, de együttesével is meg tudja éreztetni a korai Dohnányi-

művek eleganciáját, a hangszerelés alapján biztosan tájékozódva a zenei színek, hangulatok kavargásában. Finoman jeleníti meg a pasztell árnyalatok módosulását, a szelíd, vagy felragyogó mosoly, az ironikus, vagy sziporkázó humor ellesett pillanatképet. Hazai művelődéstörténeti képünket gazdagítja e felvétel, amennyiben általa teljesebb lesz a század eleji magyar zeneszerzés horizontjáról alkotott elképzelésünk.

Fittles Katalin

Hangszerkereskedelmi és szolgáltató Kft.

1077 Budapest,
Dohány u. 86.
Tel./fax:
142-3623

Nyitva:
hétfő-péntek
9.30-tól
18.00 óráig

Új és használt hangszerek vétele, eladása,
igazságügyi szakértő véleményezése, szakbecslése.

Vonós, pengetős hangszerek készítése, javítása.

Alkatrészek, tartozékok, kiegészítők forgalmazása:
húrok, vonók, tokok, huzatok, állványok stb.